



งานมหกรรมคุณภาพ (QUALITY CONFERENCE) ครั้งที่ 31

คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

วันศุกร์ที่ 30 สิงหาคม 2567



บูรณาการกระบวนการทำงานด้วยมิติคุณภาพ
เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน...สู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม

พัฒนาชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม

นางนิชธิมา เสรีวิชัยสวัสดิ์, น.ส.อนุธิดา ประยงค์พันธ์, น.ส.มณีวรรณ โสมแพน

หน่วยพยาบาลบริการผู้ป่วยที่บ้าน 2 งานการพยาบาลสนับสนุนการรักษา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี

ที่มาและเหตุผล

โรคข้อเข่าเสื่อมเป็นโรคที่พบบ่อยที่สุดของกลุ่มโรคข้ออักเสบเป็นโรคเรื้อรังร้ายแรงที่ส่งผลต่อผู้สูงอายุ ปัจจุบันวิธีการรักษาที่ดีที่สุดสำหรับผู้ที่มีภาวะข้อเข่าเสื่อมคือการผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม การผ่าตัดจะช่วย

ให้ผู้ป่วยเคลื่อนไหวได้ดีขึ้น ลดความเจ็บปวด และสามารถดำรงชีวิตอย่างเป็นปกติแต่การผ่าตัดอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนได้ เช่น อาการปวด การติดเชื้อภายหลังผ่าตัด หลอดเลือดดำลึกอุดตัน ข้อเทียมหลวมหรือหลุด ท้องอืด แผลกดทับ และปัญหาทางจิตใจ เป็นต้น ภาวะดังกล่าวสามารถป้องกันและลดความรุนแรงได้โดยการใช้กระบวนการพยาบาลในการดูแลผู้ป่วยโดยเริ่มตั้งแต่ก่อนผ่าตัด ขณะผ่าตัด และหลังผ่าตัด

หน่วยพยาบาลบริการผู้ป่วยที่บ้าน 2 เป็นหน่วยงานที่เตรียมความพร้อมผู้ป่วยก่อนจำหน่ายผู้ป่วยก่อนออกจากโรงพยาบาลและติดตามเยี่ยมบ้านผู้ป่วย รวมถึงมีระบบติดตามผู้ป่วยหลังจำหน่ายเพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง จากการเก็บสถิติพบว่ากลุ่มโรคที่ทางหน่วยงานได้รับการส่งปรึกษามากที่สุดใน 3 ปีย้อนหลัง คือกลุ่มผู้ป่วยโรคกระดูกและข้อ ซึ่งร้อยละ 90 เป็นการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม โดยรูปแบบการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียมในระยะที่ 1 ทางหน่วยจะให้แผ่นพับความรู้และติดตามเยี่ยมบ้าน และ/หรือการติดตามทางระบบ telecare และในระยะที่ 2 พัฒนาการดูแลโดยเพิ่มคลิปวิดีโอในการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียม ซึ่งพบปัญหาในเรื่องการดูแลตนเองหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียม คือร้อยละ 95 เป็นผู้สูงอายุ ที่มีอายุมากกว่า 60 ปี ส่วนใหญ่มีปัญหาทางการใช้เทคโนโลยีทำให้ไม่สามารถดูวิดีโอด้วยตนเอง ประกอบกับแผ่นพับความรู้เดิมเป็นอักษรที่ตัวเล็กไม่สะดวกในการอ่าน จากปัญหาดังกล่าวทางหน่วยงาน จึงทบทวนองค์ความรู้และพัฒนาชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม โดยสรุปรายละเอียดที่ควรทราบ เช่น ทาบริหาร การจัดสิ่งแวดล้อมที่บ้านให้เกิดความปลอดภัย อาการปกติและผิดปกติตลอดจนวิธีการจัดการปัญหาเบื้องต้นที่บ้าน ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการมาตรวจที่โรงพยาบาลก่อนนัดเพื่อการฟื้นฟูสุขภาพ เพื่อให้ผู้ป่วยสูงอายุสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการดูแลตนเองหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียม
2. เพื่อลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นที่บ้านได้ เช่น อาการปวด ท้องผูก
3. เพื่อให้ผู้ป่วยสามารถจัดการอาการที่เกิดขึ้นหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียมที่บ้านได้
4. เพื่อให้ผู้ป่วยมีความพึงพอใจในรูปแบบชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมที่ใช้ในการประกอบการสอนและศึกษาดูด้วยตนเองที่บ้าน

กระบวนการปรับปรุง

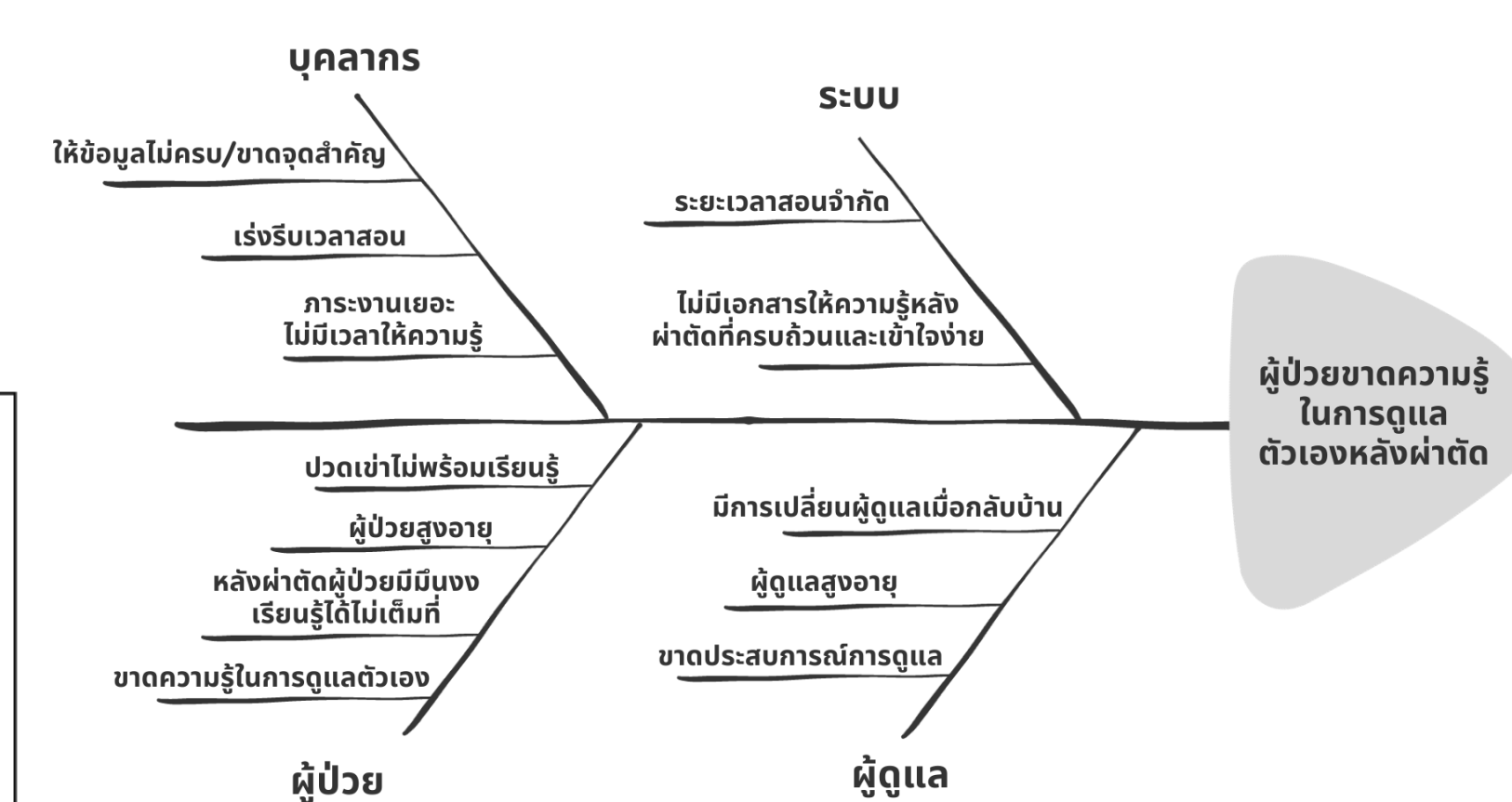
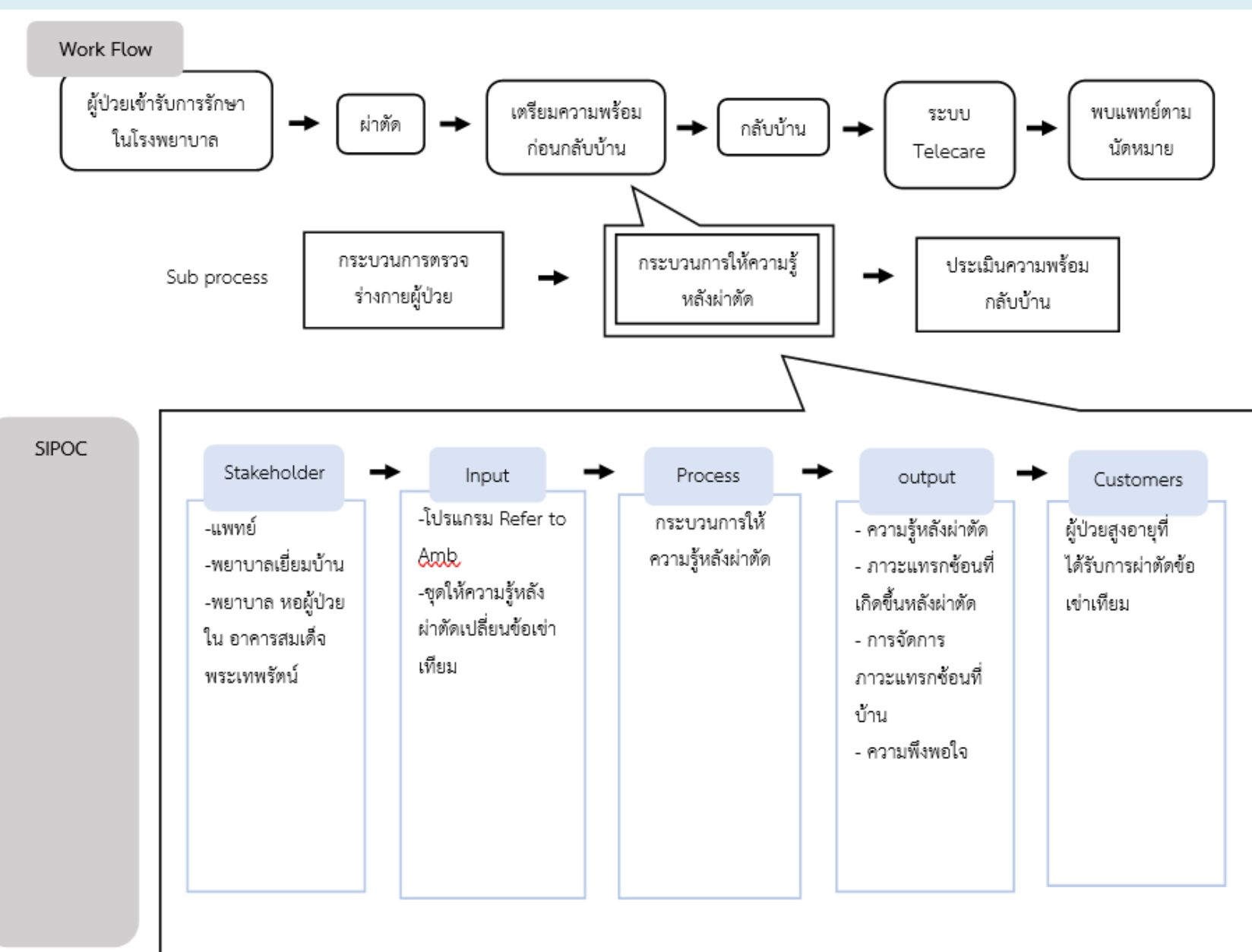
การพัฒนารอบที่ 1 จัดหาแผ่นพับความรู้การดูแลหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมเพื่อทบทวน โดยประสานงานหน่วยพยาบาลบริการผู้ป่วยที่บ้าน 1 เพื่อนำแผ่นพับมาใช้

การพัฒนารอบที่ 2 จัดหาวิดีโอในการดูแลตนเองหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียม ที่สามารถสื่อถึงวิธีการดูแลตนเองและการบริหารร่างกายหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม

การพัฒนารอบที่ 3 พัฒนาชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมจัดทำให้มีขนาดใหญ่ เป็นรูปที่เข้าใจง่าย

สารธารแห่งคุณค่า(Value chain)ของกระบวนการทำงาน (Work process)

การวิเคราะห์หาสาเหตุปัญหา(Root Cause Analysis)



ผลการปฏิบัติการ

ประโยชน์/การขยายผล

ประโยชน์

ระดับบุคคล ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ ลดการเกิดภาวะแทรกซ้อน และสามารถจัดการอาการที่เกิดขึ้นหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียมที่บ้านได้ รวมถึงเกิดความพึงพอใจในรูปแบบชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม

ระดับหน่วยงาน ทางหน่วยพยาบาลบริการผู้ป่วยที่บ้าน 2 มี ชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมเพื่อใช้ในการดูแลผู้ป่วยสูงอายุหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียม

การขยายผล

1. พัฒนางานวิจัยร่วมกับ พว.มณีวรรณ โสมแพน หัวหน้าหอผู้ป่วย 74 โรงพยาบาลรามาธิบดีที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการดูแลผู้ป่วยหลังผ่าตัดทางกระดูกและข้อ ในเรื่องผลของชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียม ต่อความรู้ และการจัดการอาการภาวะแทรกซ้อน
2. มีโครงการในการพัฒนาต่อยอดชุดความรู้ไปในแผ่นพับอื่น ๆ
3. ขยายชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมไปใช้ในหอผู้ป่วย 64 72 73 74 76 ที่มีผู้ป่วยผ่าตัดข้อเข่าเทียม

ตัวชี้วัด	สอดคล้องกับ				ก่อน ดำเนินการ	ผลดำเนินการ (เดือน / ปี)			
	วัตถุประสงค์ (ข้อที่)					เป้าหมาย (ร้อยละ)	หลัง (ร้อยละ)		
	1	2	3	4			ครั้งที่1	ครั้งที่2	ครั้งที่3
อัตราความรู้ในการดูแลตนเองหลังผ่าตัดข้อเข่าเทียม	√				ร้อยละ 80	≥80	82	85	90
อัตราการเกิดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นที่บ้าน		√			ร้อยละ 45	≤10	25	33	8
อัตราความสามารถในการจัดการอาการที่เกิดขึ้นหลัง ผ่าตัดข้อเข่าเทียมที่บ้านได้			√		N/A	≥80	50	60	100
อัตราความพึงพอใจชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อ เข่าเทียม				√	N/A	≥90	80	90	95

สรุป

การพัฒนาชุดให้ความรู้หลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมเพื่อให้เหมาะสมและใช้งานง่ายกับผู้ป่วยหลังผ่าตัดเปลี่ยนข้อเข่าเทียมที่ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุทำให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการดูแลตนเองหลังผ่าตัด สามารถลดการเกิดภาวะแทรกซ้อนและสามารถจัดการอาการที่เกิดขึ้นที่บ้านได้อย่างเหมาะสม